

Lishti gwe Bulus lishi man kopti ji Apisa wu na nam. Yek de lishti gwe ama mbe de Man Korinti Ndat zhila gaba

Bulus yen shinti ga botli ka lish gaba ge. Gini de 55 kaal da mashkan ga Yesu, ata yi ka ban Apisa ka atl ga nak'en Asiya. De Bulusi yima matlti dlamti gaba man tamti ten Yesu wu, ten asami na lop yek ta lak zhila motgaa kopti a Korinti. ban Korinti wo alti ban kan ka atl ga Giris. Alti kan dlo ga wulti wul suk wulti ka ni, a yek de dlo lu ngot Nya boo suk palti wul ga mbalan. Gon a Bulus lishi gaba motgaa man kopti ji ban Korinti asami de wupsi, ama lishti jwe ta pali na nam suk na lobi jwo gil ka wi. Lishti jwe ama mbe de na nam suk na lop go, jwe ta pali na lobi suk mekani kan.

Kaal da zakti Korinti ga Bulus yek bi mbokti ang ten hwa gaba ga Nya suk gaba ten wul ga dli ga mbalan ngusi hwotti ga motgaa man kopti, yek sa shini lu Bulus na gaba ga lishi tas kum gaz ga wul jwisi. Ama dlip Bulus ba ballisi gaba go ba a ni ten palti de kumti ga zisi gwe ta ma gaba dani wuggu so. Dlakti gaba ngusi tet ka dlo gwasan ten bi palti wul ga man Yehuda suk ga man Giris. Madl a modli yitla gaa ka ka mbalan, asa dam a tu kaali ka lu motgaa. Yek man Yehuda man kopti ngusi zat gwel modli Giris man kopti de tas pali nak jwasan wu.

¹ Ami Bulus de Nya mbeni ta dan de yen shinti ga botli ga Yesu Almasihu nak kangwe ta pali wu. Amik lish gaba ge suk yilka man kopti gwe asa mbet de Sastanis wu.

² Kii motgaa man kopti jwe ni ka ban Korinti wu, suk jwe Nya botlsi yek ta polsi ka yek sa dan de man hwa mbadl wu, suk mas majwe asa ngem Nya ka shin ga Yesu mas lu gwe sa ni wu, nak de tik de Bagaa ganan suksi wu.

³ Han ta yenti gonti na tami mbadl sut mal Nya Buka ganan suk mal Yesu Bagaa dan ka mbadl gwakan.

Bulus pal hwol tuki

⁴ A pal hwol tuk na Nya dlip nak de kaa mbi alheri tumal Almasihu Yesu wu.

⁵ Tumalti kan kaa mbi mas hwa wul, ten mas tantu ka mas gaba gwakan, suk mas yisti wul gwakan,

⁶ nak de gaba gwe ma hwikii ten Yesu go mbalan yeni ten pat gwakan wu.

⁷ Yek laki de kaa mbi mas balti wul ji Shishi ga Nya de kaa nama zat gwel ten palti sut ga Yesu Almasihu Bagaa wu.

⁸ Ta ndallikii gahwulan se gas gwe ta pal sut du. Tak daman de man lashi palti byas wul ten gas palti ga Almasihu Yesu.

⁹ Nya de ta mbekii ten de tak cugaa suk Yen gwasi Yesu Almasihu go, man njikanti gaba gwas kan.

Lashi mot bi ka dlo ga man kopti

¹⁰ A nama ngemti gwakan yilkeni jini ka shin ga Yesu Almasihu ta bi gwakan ni de nam. Bak

daman kak-kak so, mo gaa gwakan tak daman na mbadl denam suk daamti denam.

¹¹ Yilkeni jini, majon ka boo ga Kuluwi hwi de kaa nama dlakti gaba ka dlo gwakan.

¹² Ilgwe a nikii ma hwiti go yek de, gon gwakan wule, <<Bulus kan ta nama kopti gwasi,>> a gon wule, <<Ami wo Apolos,>> a gon wule, <<Ami wo Kepas,>>* a gon wo, <<Ami wo Almasihu.>>

¹³ Yesu wo de nami kan ta ni? Bulus kan sa bakti ka ten gudał yencin ka lal gwakan ma? Ka† shin ga Bulus kan sa palikii baptisma nwa?

¹⁴ A pal hwol tuk na Nya nak de a pali baptisma malgon so, ban na Kiribus suk Gayus sowu.

¹⁵ Yek laki malgon a man wulti de sa palit baptisma ka shin gi so.

¹⁶ A po pali baptisma man boo ga Sitipanus pak. Ban na ma ju sogo, ka daamti gi wo a po pali baptisma malgon so.

¹⁷ Yesu shinan de ta pal baptisma so. Ta shinan de ta dlamı gaba man tamti mbalan, ba de ta gaba na manti ga mbalan so, ta mbalan yis ndalti bakti ga Yesu ka ten gudał yencin.

Yesu kade botlkan ga Nya suk ndalti gwasi

¹⁸ Bakti gwe sa bak Yesu ka ten gudał yencin wu mal majwe gil go, de kadlan kan ni. Ama mal ni de ma mbi kisti go, bi bakti ga Yesu ten gudał yencin wo ndalti ga Nya kan

¹⁹ Nak gwe ni ga lishi ka gaba ga Nya wu de, <<Ba lil botlkan ga majwe dam gwa we sa botl wu ka.

* **1:12 1:12** Kepas kade Biturus † **1:13 1:13** Sogo kalu ndat gaba

Ba cat byas botlkan ga man botlkan ka.>>‡

²⁰ Mañ botlkan nan ko? Mañ yisti mbat gaḃa ga Musa ka jwi? Majwe daman gwa we sa yis mas wul wuk gwi? Nya bo mbok ang ten byas botlkan ga mbalan ten dii atl de kadlan sa?

²¹ Ten de Nya tumal botlkan yisti wul gwasi, yek ta laki yek ba mbalan ji dii atl man yisti gwas tumal botlkan yisti wul gwasan so. Ka lal ga nak gwisi wo yek Nya lami de tas kis majwe ngassi tenti wu tumal lakti icin ten gaḃa man tamti gwe mbalan kan de kadlan wu.

²² Mañ Yehuda wo sa nama lamti yenti wul cit banti, a man Giris wo sa nama ngot botlkan yisti wul.

²³ Ama mi wo bi ga Yesu gwe sa bakti ka ten gudaḷ yencin wu kan ma nama dlamti. Gaḃa gwe a lak man Yehuda ten kotti asan, a mal majwe ba man Yehuda ka sogo de kadlan kan ni wu.

²⁴ Ama mal majwe Nya mbesi go, ko ta man Yehuda ko ta majwe ba man Yehuda ka sowu Yesu kaḃe ndalti ga Nya suk yisti wul gwasi.

²⁵ Mas ilgwe Nya pali yek mbalan yeni wule kadlan kawu man botlkan yisti wul ga mbalan, a ilgwe Nya pali yek mbalan yeni wule laḣhi manti kawu, man manti wul ga mbalan.

²⁶ Bo daamankii ten kangwe kaa ni de Nya mbekii wu yilkeni jini, nam nam ka kii kaḃe man botlkan nak gwe a mbalan yen botlkan wu. Nam nam ka kii ka dan de kidi mbalan wi, a nam nam ka kii kaḃe mil ji kidi mbalan.

²⁷ Nya botl ilgwe mbalan kan de kadlan wu tas laki ta nsha ci man botlkan ten dii atli. Nya botl

‡ 1:19 1:19 Yen Ish 29:14.

wul jwe mbalañ mbuli wu ta nsha ci majwe ndal wu.

²⁸ Wul ji dii atl jwe mbalañ yeni de hwañi ka so jwe sa mbuli wu de a ba ni ten bi ilgon malsi sowu, yek kan Nya botli tas cat wul jwe mbalañ yeni de hwañi wu ka.

²⁹ Nya pali nu ba malgon bo ngetl de ti wo ta mbuk ilgon a cina datka so.

³⁰ Nya ka laki yek ma palañ de mañ kopti ga Yesu, a tik laki yek Almasihu damini de botlkan yisti wul. Tumalti kan Nya pallanni de mbalañ jwasi yek ta yillani ka yek ta kisni daka danti de zhel ga palti byas wul ka tumal Yesu.

³¹ Nu kan ni ka lishti gaba ga Nya de, <<Mas malgwe bo ngetl de ta mbuk palti ilgon go, tas bo ngetl na Nya.>>§

2

Gaba ten Almasihu gwe sa bakti ten gudañ yencin wu

¹ Yilkeni jini, de a tul malki de ta hwikii ilgwe ni ga hwudali* de Nya dlam go, a tul na manti bi suk botlkan ga mbalañ suk yisti wul ga gaa gi so.

² A zi ka mbadl gi de danti gi sukkii wo, ba gabe kii ten ilgon so se ten bi ga Yesu Almasihu gwe sa bakti ka ten gudañ yencin wu.

³ De a nda tulti malkii go, dli ndali so, banti cinni yek dli gi ngusi dadalti.

⁴ Gaba gi wo na manti bi suk botlkan ga mbalañ ka so ama na ndalti ga Shishi ga Nya kan.

§ 1:31 1:31 Yen Irm 9:24. * 2:1 2:1 Lishti jwon wo ni sa lishi de, Dlam hwikii gaba Nya de ni ga hwudali wu

⁵ Bak ngasankii ten botlkan ga mbalan so, ama ngasankii ten ndalti ga Nya.

Botlkan yisti wul gwe a Nya bali wu

⁶ Mas na nak gwisi ma nama lakti icin ten gaba botlkan yisti wul mal majwe ndal ten ngasti ten ya gwasan wu. Gan go wundal ga botlkan yisti wul ga mbalan ji se de sa ni ten dii atl wu ka so. A ba wundal botlkan yisti wul ga guu ji niige gwe a paki wuk so,

⁷ ama ma nama gaba ten botlkan ga Nya gwe ni ga hwudali wu. Nya pal wundal botlkan gwisi tan mbi nalti da. Nyami pali nu a bata bo pal dii atl so.

⁸ Guu ji dii atl mas yis gaa ga botlkan ga Nya gwisi so, sa yisi go sa bak Bagaa ganan man nalti ka ten gudal yencin so.

⁹ Ama ni ga lishi ka gaba ga Nya de,

<<Ilgwe Nya zi majwe lamti wugo

malgon bo yeni so zam,

a ba malgon bo kumi so,

a ba malgon bo daamti de a pi nu so.>>†

¹⁰ Ama yek Nya mbokinii ang ten wul jwisi wi tumal Shishi gwas man cilti.

Shishi ga Nyami wo ata bodlal mas wul, mas na wul ji Nya jwe ni dlunti gwe a bomi mbalan tas yisi wu.

¹¹ Wok ka yis daamti ga malgon wo de ba mbadl ga mali ka sowu? Nu kan yisti mbadl ga Nya mago se Shishi ga Nya.

† 2:9 2:9 Yen Ish 64:4.

¹² Mi wo shishi ga dii atl kaṇ ma kaṇ so, ama Shishi gwe yil sut mal Nya wu kaṇ ma kaami, taṇ yisaṇ ilgwe Nya baṭaṇni ten koo lu wu.

¹³ Ilgwe ma nikii ma hwiti go, ma nama dlamti na botlkaṇ ga mbalaṇ so, ma nama dlamti naḱ gwe Shishi ga Nya mbokinii ang dani wu. Ma nima dlamti majwe Shishi ga Nya nama kopti na si‡ wu gem gwe ni ka Shishi ga Nyami wu.

¹⁴ Malgwe ba Shishi ga Nya nama kopti na ti sogo ta kaṇ ilgwe yil tet mal Shishi ga Nya wu so, naḱ de malti wo kaḍlaṇ kawu, a baṭa yis gaami so naḱ de tumal Shishi ga Nyami kaṇ a mbalaṇ yis gaami wu.

¹⁵ Malgwe Shishi ga Nya nama kopti na ti go, ata cingaṇ mas wul, ama ti wo ba malgon a cingaṇ ti so.

¹⁶ <<Wok yis daamti ga Bagaa wo,

de hal ta mbokit ang ten ilgon wu?>>§

Ama daamti ganaṇ wo ga Almasihu wu kaṇ.

3

Yelan jini zhel ji Nya

¹ Yilkeni jini, ba gaḱbekii naḱ majwe Shishi ga Nya nama kopti na si wu so, ama naḱ naa mbalaṇ ji dii atli, naḱ mil lali ka kopti ga Yesu.

² A balkii ze nii ba de ndali shin so, naḱ de kaa bo mbuk ngukti sowu. Naḱ niige mago ka bo mbuki so.

³ Naḱ naa mbalaṇ ji dii atl kaṇ kaa yima damti, naḱ de kaa yima dakalti, akaa yima dlakti gaḱba

‡ 2:13 2:13 Sogo de, Mbokti ang ten gaḱba gem ga Shishi ga Nya nama kopti § 2:16 2:16 Yen Ish 40:13.

ka dlo gwakan wu. Nak niige mago palti wul gwakan wo ga dli ka yi. Kaa yima palti wul nak man dii atli.

⁴ Kume gon wule, <<Ami wo ga Bulus kan,>> A gon wule, <<Ami wo ga Apolos,>> go ndakce kan kaa yi suk na man dii atl sa?

⁵ Ta ngemkii, wok de Apolos wo? A wok de Bulus wo? Zhel ji Nya kan jwe kaa ngaskii ten Yesu tumalsi, ko gwik-gwi ta pal wul kangwe Nya balti tas pali wu.

⁶ Amik bak wudali, yek Apolos bal ze, ama Nya ka laki yek nali.

⁷ Na nu kan, na malgwe bak wudali wu, na malgwe bal ze wu, ko gon ni ten bi ilgon so se Nya na ngusi ti de ta laki yek nal wu.

⁸ Na malgwe bak wudali wu, na malgwe bal ze wu, mas jwasan wo wul denam ka ni ka mbadl gwasan. A ko gwik-gwi Nya a batlti ndakce na kangwe ta pal wul wu.

⁹ Mi wo yelan ten palti wul ga Nya kan. A kii wo zhin ga Nya kan, a bii gwe Nya kin wu kan.

¹⁰ Nak gwe Nya balan manti wu, a lak zhila kinti biimi nak man manti kinti bii i'e, a malgon nama mbalti kinti dani. Ama mas malgwe a kin biimi go tas pi dem-dem na kangwe ta kin biimi wu.

¹¹ Malgon a po man lakti zobsi zhila biimi gon ban na gwe a lak wu so, gwe Yesu Almasihu kade zhile wu.

¹² Kume malgon kin ten zhila bii gwisi na zinariya sogo na hwol muni, sogo mbuni sunkan sogo na yencin sogo na koo me, sogo na mamo.

¹³ Ilgwe ta pali wu a yil debal, nak de gas gwe a yil ten cilti wu ni tet wu. Nya a cingal palti wul ga mas mbalan na wutu a wuti ka cingal palti wul ga mali.

¹⁴ Kume kinti gwe ta kin ten zhila biimi wu kwel ka sowu, malgwe kin wu a mbi batlti gwas.

¹⁵ Ama kume kinti biimi kwel kawu, mali a sa ang kooni, ti gaa gwas wo ta mbi kisti ama nak malgwe kobi tu ka wutu wu.

¹⁶ Kaa yisi de kii wo bii ga Nya kasa? A Shishi ga Nya nama danti ka kii sa?

¹⁷ Mas malgwe lil bii ga Nya kago, Nya a lilti ka, nak de bii ga Nya wo daskan ni gibi sowu, a kik de bii gwisi.

¹⁸ Bak shelan gaa gwakan so, mas malgwe dam gwa we ta botl nak ninge wu, tas palli gaa gwas de kadlan tas dan de man botlkan da.

¹⁹ Ilgwe mbalan ji dii atli yeni de botlkan go, mal Nya wo de kadlan kan ni. Nak gwe ni ga lishi ka gaba ga Nya wu, <<Nya dop man botlkan ka botlkan gwasan.>>*

²⁰ Ni ga lishi ka gaba ga Nya de, <<Bagaa yisi de daamti ga man botlkan wo ni ten bi ilgon so.>>†

²¹ Yek laki ba malgon bo ngetl ten ilgwe malgon a pali wu so, mas wul wo gwakan kan.

²² Ko ta Bulus, ko ta Apolos, ko ta Kepas,‡ ko ta dii atli, ko ta mbadli, ko ta mashkan, ko ta ilgwe nama pat nin wu, ko ta ilgwe a pi a cina wu, mas gwakan kan.

* **3:19 3:19** Yen Ayu 5:13. † **3:20 3:20** Yen Zab 94:11. ‡ **3:22 3:22** Ti kan asa mbet Biturus

²³ A kii wo ga Almasihu kaṇ, a Almasihu wo ga Nya.

4

Mil shinti ji botli ji Almasihu

¹ Kamanni de zhel ji Almasihu majwe Nya bāsi gem gwas gwe ni ga hwudali wu.

² Ngetli kaṇ ta majwe sa bāsi zaṭ ilgon wu paḷ gem.

³ Ami wo hwotaṇ so kume kii, sogo majon kis gaḃa tenaṇ wu. Ami mago a cingaḷ gaa gi so.

⁴ Ami wo a yis byas wul gwe a paḷi wu so, ama ba de we naḱkaṇ a paḷ byas wul so so, Nya ka cingaḷanni.

⁵ Ten naḱ gwisi kaṇ baḱ cingaḷaṇ maḷgon a ba cin cingaḷti bo tul so so. Baṭaṇ cin gwe Bagaa a tul wu, ta yilli ilgwe ni ga hwudali ka ka damshal wu, suk ilgwe ni ka mbadl ga mbalaṇ wu mas. Ten cin gwisi kaṇ mbalaṇ a mbi taṣti mal Nya.

⁶ Yilkeni jini, a cingaḷikii gaḃa ten Apolos suk ami ta hwikii gaḃa jwisi, taḱ yisaṇ gaa ga gaḃa gwe wule, <<Baḱ daḱcaṇ ilgwe ni ga lishi wu so.>> Yek laki ba maḷgon kaṇ de maṇ lishti gwas man ga maḷgon so.

⁷ Wok hwik de ka man maḷgon wo? Yek nik daḃe ba Nya ka baḱki so ye. A Kume Nya ka baḱki wu, yek laki yek ka naṃa bot ngetli wule baḷti kaṇ sa baḱki so ye?

⁸ To kaḃa mbi mas ilgwe kaḃa lami wu wi. Kaḃa bal de maṇ wul ang, akaḃa bal naḱ guu, a mi wo baṃa ni ten bi ilgon so. Guu ga gem kani de kii wu, ma daṃaṇ wi de guumi sukkii.

⁹ Yenti gi wo mi mil shinti ji botli ji Almasihu mik ni kaali ten mas wul, naₖ majwe saₖ kis gaₖba de taₖ tlosi ka kaₖ dlo gaₖ mbalaₖn wu. Maₖ pal de majwe mbalaₖn ji dii atli, suk mil shinti ji Nya suk mas majwe mbalaₖn zinii gwel wu.

¹⁰ Mi wo maₖ pal de kaₖdlaₖn kaₖ Almasihu ki wo yek kaₖ pal de maₖn botlkaₖn kaₖ Almasihu. Mi wo maₖ ndaₖ so ama ki wo kaₖ ndaₖli. Kaₖ mbi nalti wi, ama mi wo maₖgon nallaₖni so.

¹¹ Naₖ nin mago kuzan suk kaₖkaze naₖma tlot ganaₖn, a baₖ hwa tutul gwe maₖ lak wu nini daₖ so, mbalaₖn naₖma bot ganaₖn, lubiii mago nini daₖ so.

¹² Amaₖ ngo wul naₖ gaa ganaₖn. Mbaₖlaₖn paₖlini bi wu, amaₖ ngemisi hwa wul gaₖ Nya. A kume saₖ cini dlelṅapcan wu, amaₖ dlo mbadli.

¹³ Saₖ byalni wu, amaₖ hwisi hwa gaₖba, mas naₖ nu mas mbalaₖn ten dii atl naₖma mbulti ganaₖn, saₖ paₖllaₖni naₖ bi zukaₖdi ten dii atli. Ilgwe saₖ naₖma paₖlti wuggu.

¹⁴ A lishikii gaₖba ge baₖ de taₖ nsha cikii so, ama taₖ matlkii naₖ gwe a aba matl mil jwas jwe taₖ lamsi wu.

¹⁵ Ko taₖ maₖn lishti jwakaₖn kaₖ Almasihu wonti yek saₖ la zabaₖ de kutl, aba nikii daₖ wonti so. Amik daₖn de aba gwakaₖn kaₖ Yesu Almasihu wi, naₖ de a tullikii gaₖba maₖn taₖmti wu.

¹⁶ naₖ de nuk ni wu, a naₖma ngemti gwakaₖn taₖ paₖlaₖn ilgwe kaₖ yenaₖn ten paₖlti wu.

¹⁷ Yek laki de yek a shin Timoti malkii, yen gi kaₖn gwe a lamti wu. Ti wo maₖn paₖ gem kaₖn ten kopti gaₖ Bagaa. Ta daamikii ilgwe a naₖma paₖlti kaₖ kopti gaₖ Yesu Almasihu wu, naₖ kangwe de a mboki ang mas motgaa gaₖ maₖn kopti ko ako.

¹⁸ Jon jwakan ba yeni go ba po tul malkii so, yek laki yek sa nama nalti gaa.

¹⁹ Ba tul malkii njet de kume Nya lami wu. Apaa a bodlal ilgwe man nalti gaa ju nama dlamti wu suk ndalti gwe sa dlam gaba jwisi na nali wu.

²⁰ nak de Nya de guu wo ten manti gaba kan ni sowu, ama ka ndalti ga Nya kan ni.

²¹ Botlan gon ta tul malkii na tlemndi ya? ko ta tul na gaba man mullat mbadli ka lamti?

5

Mbolan man pat palan

¹ Sa hwi de jon jwakan nama pat suk madli jwe ba gwasan ka sowu, gwe hal malgon pi suk kili ga aba gwasi, majwe basa yis Nya so mago sa pali so.

² Ama yek kaa nama bot ngetl de kaa mbuki wi! Yek ba mbadl lili kii yek kaa yilli man palti wudali gwisi daka dlo gwakan ka sa?

³ Ko de a ni sukkii ka dli sowu, ama mbadl gi ni sukkii. Ka shin ga Bagaa Yesu hal a nol malgwe pali nak gwisi wu wi, nak wule a nan kali.

⁴ Kume ka mogaa ka shin ga Yesu Bagaa wu, a mbadl gi ni sukkii, a ndalti ga Yesu Bagaa ni da

⁵ Taki mallu Shedan, ta palti byas wul ka dli* ga mali mashi, apaa shishi ga mali mbi kisti ten cin ga Bagaa.

⁶ Bot ngetl gwakan wo ten koo lu kan. Ka yisi de yist wo njet kan asa laski ka gudal barede a ngashi mas sa?

⁷ Yillan gus yis ka tak palan de pyal gudal barede gwe ba yis ni gibi sowu, nak gwe kaa kul ni wu.

* 5:5 5:5 Sogoga dli ga mali, sogo kangwe dlisi

Nak de sa mbosh yen bagalla motgaa dakciti wi, tik de Almasihu.

⁸ Nak de nu kawu, ma palan motgaa dakcitisi bana gus yis so, yis ga ngalci suk yokiti. Ama palan motgaami na baredi gwe ba yis ni gibi sowu, gwe sa pali na hwa mbadli suk na gem wu.

⁹ A lishikii ten ga cina de, bak cugaa suk man pat palan so,

¹⁰ a nima dlamti gaba gan, ba de suk man pat palan, suk man lamti mot wul nal, suk mukal suk man waal ji dii atl gan ka so. Kume na si kawu, se ko tak zakan dii atli.

¹¹ Ama a nikii ma lishti de bak cugaa suk malgwe ata mbe gaa gwas de man kopti, ama ata pi palan, ata lam mot wul wonti, ata pal waali, ata sheli lal mbalan gaa, ata tla duki, sogo ata te mbalan gazi, ata dlam byas gaba ten mbalan, ngukti wul mago bak ngukan suk wunda ga mallu so.

¹² Yek de ze gi na kisti gaba majwe basa bo ni de man kopti so wu ye? Ase majwe sani ka motgaa kopti ju kan kaa kisi gaba so nwa?

¹³ Nya ka kisi gaba majwe basa bo ni de man kopti sowu. <<Mbolan byas malgwe ni ka kii wu ka.>>†

6

Bak tala yilkeni man kopti dlaboo so

¹ Kume ilgon te ka dlo ga malgon suk yilka gwas man kopti go bata tale mal mbalan ji Nya sa? A mal majwe ba man kopti ka sowu kan tale a?

† 5:13 5:13 Yen K. M. 17:7; K. M. 19:1; K. M. 21:21; K. M. 22:21; K. M. 24:7.

² Kaa yisi de mbalan ji Nya ka kisi gaḃa maṇ dii atl sa? Naḱ de kik ka kisi gaḃa maṇ dii atl go, ba ka man kisti gaḃa ten nak mil wul jwisi sa?

³ Kaa yisi de mik ka kisi gaḃa mil shinti ji Nya sa? Naḱ de mik ka kisi gaḃa mil shinti ji Nya wu, yek ka laki a wul ji dii atli kamanni gaa ye?

⁴ Naḱ de nu kawu kume wundaḷ gaḃa jwisi te dlo gwakan wu, botlan majwe a dan de maṇ kisti gaḃa wu ko basa ni ten bi ilgon so.*

⁵ A hwikii nu kan ta nsha cikii ḁa, bohwe malgon maṇ botlkan ka kii gwe a maṇ kisti gaḃa ka dlo ga yilkeni maṇ kopti kume de ilgon te ka dlo gwasan wu nikii ḁa sa?

⁶ Ama yek a maṇ kopti tala yilka gwas maṇ kopti ka lu kisti gaḃa mal majwe ba maṇ kopti ka sowu.

⁷ Naḱ de akaa tala yilkeni mal majwe ba maṇ kopti ka so tas kisisi gaḃa go, yek de ndat gwakan. Yek laki baḱa dlo mbadl na ilgwe sa palik wu so ye? Dlanti suk yilkeni mago wul nsha kan. Ka dlo mbadl na byas ilgwe yilka gwa palik wu, a manikii. Yek laki de baḱa zaki ta yilkeni palikii byas wul so ye? Yek laki de baḱa zaki tas tekii gazi so ye?

⁸ Ama yek kii na gaa gwakan mago kaa pali byas wul yilkeni a kaa te maṇ kopti gazi.

⁹ Ka yisi de Nya de guu wo ga maṇ ngalci ka so sa? Ba malgon shelki so, na maṇ pat palan, na maṇ waali, na majwe asa mul suk yilkeni ten tantu gwe ba mbun sowu. Na maani maṇ ngot

* **6:4 6:4** Sogo ka botl maṇ kisti gaḃa ka mbalan jwe mani ka motgaa maṇ kopti sa

modli, na maani maṇ paṭ suk maani sogo modli
maṇ paṭ suk modli,

¹⁰ na mukaḷ, na maṇ lamti wul ga mbalaṇ, na
maṇ tlak ḍuki, na maṇ hwit byas gaḇa mbalaṇ,
na majwe asa te gaḇi mbalaṇ wu, mas jwasan sa
mbi Nya de guu so

¹¹ Nu kan jon jwakan ni tek wu, ama yek sa
polkii ka, yek sa pallaḱii de maṇ cilti, yek sa po
pallaḱii de maṇ laṣhi byas wul ka shin ga Yesu
Almasihu tumal Shishi ga Nya.

Gaḇa ten maṇ paṭ palaṇ

¹² <<Sa zakanni taṇ palaṇ mas wul, ama ba mas
wul ka ni hwabi malaṇ so. Ba maṇ paḷti mas wul,
ama ba dan de zhel ga ilgon so.>>

¹³ Ama majon a wule, <<Sa pal shin de ga tuki,
a tuk wo sa paḷi de ga shin,>> Ama Nya a lilsa ka
mas. Sa pal dli go ba de ta mbalaṇ pi palaṇ na
nali ka so, sa pal dlisi kan ten de ga Bagaa, ten
nak gwisi kan dli gwa wo ga Bagaa kan.

¹⁴ Nak gwe ndalti ga Nya tlil Bagaa kaal da
maṣkan gwasi yek ta pal kaami wu, nu kan
Bagaami a tlilanni ka ndalti gwas pak.

¹⁵ Kaa yisi de dli ga mas maṇ kopti wo kaṭ dli
ga Almasihu ka sa? Mbun de taṇ kamaṇ dli ga
Almasihu a mwe suk kili maṇ kopti maani ya? Ko
njaa!

¹⁶ Kaa yisi de mas maḷgwe moo dli gwas suk kili
maṇ kopti maani go, dli gwas bal denam sukta sa?
Nak gwe gaḇa ga Nya dlam wu de, <<Mbalan de
lobi, sa pal de dli denam.>>†

† 6:16 6:16 Yen L. Z. 2:24.

¹⁷ Ama mas maḡwe mo gaa suk Bagaa go, ta pal denam sukti wi ka shishi gwasi.

¹⁸ Abi pat palan, mas byas wul jwe mbalan pali go, tan dli gwas so, ama maḡwe pi palan go, ta te dli gwas gazi.

¹⁹ Kaa yisi de dli gwakan wo boo ga Shishi ga Nya gwe ni ka kii wu ka sa? Gwe Nya balkii wu. Kaa po yi de ga gaa gwakan so.

²⁰ Nya wulkii wi. Nak de nuk ni wu, nallan Nya na dli gwakan.

7

Kumti gazi ten hapti

¹ Ten bi wul jwe ka lishi wu, mbun de ta mbalan pal hapti so.*

² Ama nak de pat palan nal ka dlo gwakan wu, ta mas maani suk modli pal hapti.

³ Ta kos pali ilgwe ni ngetli de tas pali kili gwas wu, a kili mago tas pal ilgwe ni ngetli de tas pali kos gwas wu.

⁴ Dli ga kilisi wo gwas ka so, ga kosi kan, a dli kosi wo gwas ka so, ga kilisi ka pak.

⁵ Bak nge ten dli jwakan yilkeni so, se ko na lamti gwakan ga nak njet danti tak ngeman Nya da, apaa ka palli mot gwakan, ba guu mazhe cingalkii so da, nak de bakaa man dlot mbadl na lashi mot gwakan sowu.

⁶ Amik ni kii ma hwit gaba ge, Nya ka wule ta hwikii so.

⁷ Lamti gi kani wu, a mbalan mas ni nak ami. Ama ko wokko na manti gwe Nya balti wu. Ta bal

* **7:1 7:1** Sogo <<Mbun de ba mbalan bo pi suk modli so.>>

manti pal̄ti ilgaṇ maḷgon, zobsi maḷgon wo yek ta baḷti manti pal̄ti ili gon.

⁸ Yenti gi wo mbun de ta majwe bo pal hapti sowu suk modli jwe maani jwasan mash wu dam ba hapti so, taṣ dan naḵ ami.

⁹ Sa pal hapti go a mani si, da gwe ta lamti modli sogo lamti maani man ngetl gwasan wu.

¹⁰ Majwe pal hapti wu, han ta hwikii mbat ge, amik dlam so, Bagaa ka dlam̄i de, <<Ba kili huul suk kos gwas so.>>

¹¹ Ama kume kili a hul suk kos gwas wu, baṣ po hap maḷgon so, seko taṣ pal mal kos gwasi. Koosi mago baṣ hul suk kili gwas so.

¹² Gaḃa gwe ba hwi naa mbalan go yek de, ko de amik dlam̄i, Bagaa ka dlam̄i sowu, yek de kume kili ni maṇ kopti da, a kili si wo ba maṇ kopti ka so, ata lam danti suk kos gwas wu, baṣ hul suk̄ti so.

¹³ A kume kilisi kaḃe maṇ koptisi a koosi wo ba maṇ kopti ka sowu, ata lam danti suk kilisi wu, ba kilisi hul suk̄ti so.

¹⁴ A dlam nu naḵ de kosi de ba maṇ kopti ka sogo sa polti kaw̄i tumal danti suk kili gwasi. Nu kan, kili gwe ba maṇ kopti ka sowu, sa polti kaw̄i tumal danti gwas suk kos gwas de maṇ kopti wu. Nuk kani sogo mil jwasan ani ga poli so, ama yek gu ningo sa polsi kaw̄i.

¹⁵ Ama kume maḷgwe ba maṇ kopti ka so ka lam zakti ga maṇ koptisi wu, taṣ hwuli. Kume pi nu wu, maṇ koptisi pal byas wul so, naḵ de Nya mbeni tan daman na tami mbadl suk mas mbalan wu.

16 Ki kili maṇ kopti wu ka yisi ya, a de kik ka paḷ tantu kisti ga kos gwa wu? Ki kos wu ka yisi ya, a de kik ka paḷ tantu kisti ga kili gwa wu?

Wundaḷ danti gwe Nya lami wu

17 Haṇ ta ko wokko paḷ wundaḷ danti gwe Nya baḷti de taṣ daṃaṇ wu suk kangwe Nya mbet de taṣ paḷi wu. Mbat gwe a baḷ mas maṇ kopti wuggu.

18 Maḷgwe sa salti paa yek Nya mbet go, baṣ ngwe de taṣ daṃ ba salti so. A maḷgwe Nya mbeti a baṣa bo salti sogo, baṣ ngwe de taṣ salti so.

19 Na salti na laṣhi salti, ko gon ni ten bi ilgon so. Ilgwe mani go yek de kopti mbat ga Nya.

20 Haṇ ta mas jwakaṇ daṃ naḱ gwe kaṇ ni de Nya mbekii wu.

21 Zhel kaḍe kii de Nya mbekii gwa? ba hwoṭkii so, a kume ka batl gaa gwakaṇ wu, baḱ nge so.

22 Nu kaṇ kume Nya mbe mbalaṇ ata ni de zhel go, mal Bagaa wo sa batlti wi. A maḷgwe Nya mbeti a baṭa ni de zhel sogo ta daṇ de zhel ga Almasihu wi.

23 Almasihu wulkii na bal batlti wi, Na nu kaṇ baḱ daṃaṇ de zhel ga mbalaṇ so.

24 Yilkeni jini, kangwe de paa Nya mbekii wu, daṃaṇ suk Nya nu.

25 Ten mil modli jwe baṣa bo paḷ hapti sowu, Bagaa hwi ilgon tensi so ama ba dḷaṃ ilgwe a yeni de mbun wu naḱ de kaṇ yisi de ami wo maṇ paḷti gem kaṇ tumal yenti gonti ga Bagaa wu.

26 A yeni go mbun de taḱ daṃaṇ naḱ gwe ka ni wu naḱ de mbalaṇ bal ka bomti wu. wul jwisi naṃa paṭ nu wu.

27 A kume ka pal hapti wu, bak batlan ka so. Kume ka bo pal hapti sowu, ngo hapti so.

28 Kume ka pal hapti wu, ka pal byas wul so. Kume yen kili pal hapti wu, ta pal byas wul so. Ama majwe pal hapti go sa tla bomti nal na ngipti lubiii, yek laki yek a lami de ta yillakii daka bomti gwisi ka.

29 Yilkeni, ilgwe a nama dlamti go yek de, multi gwe sa zi go bal njaa. Kan ase majwe pal hapti wu, tas dan nak wule sa bo palan hapti so.

30 Majwe nama duu tuk wu tas dan nak wule sa nanma duu tuk so, majwe nama hwol tuk wu tas dan wule sa nanma hwol tuk so, majwe wul wul wu tas dan wule wuli wo gwasan ka so

31 Majwe nama palti wul na wul ga dii atl go bas zi mbadl dani so, nak de a paki wu.

32 A lami de tak gulsalan gaa gwakan so. Malgwe bo pal hapti sogo, wul ga Bagaa ka hwotti i'e.

33 Ama malgwe pal hapti wugo, daamti gwas wo ten wul ga dii atl kan ni, kangwe ta muli mbadl kili gwas wu.

34 Mbadl gwas wo ga caali kan ni. Nu kan, kili gwe ba kos nidda sowu, suk yen kili gwe bata bo pal hapti sowu, a wul ga Bagaa hwotti i'e tas dan zoki ka Shishi. Kili gwe pal hapti go a wul ga dii atl hwotti tas pali kos gwas ilgwe ta lami wu.

35 A nikii ma dlamti nu ta mbunikii. Ba de we ta pallakii dokco ka so, ama tak ngusi atl Nya ba ilgon gulsalkii so.

36 Kume malgon ndal yen kili de ta hapti, ama yek ta yeni go ta palit ilgwe de ba yek sowu a ta

ba koli ka, ama mas nu ta lami de taş hapti wu. Taş hapti, ta pal byas wul so.

³⁷ Ama małgwe zi ka mbadl de ta hap yen kilisi so, a ba małgon mbuki taş zit ngetl sowu, ti mago ta pal hwa wul de ta hap yen kilisi sowu.

³⁸ Małgwe hap yen kilisi gwe ta ndalti wu pal hwa wul, ama małgwe hapti sowu pal hwa wul mani.[†]

³⁹ Kili a hul suk kos gwas so kume ba kosi bo maşh sowu. Ama kosi maşh wu, ta man hapti ga mas małgwe ta lami wu, ama ngetl kan ta małgwe ta hapti wu ni de mañ kopti ga Bagaa Yesu.

⁴⁰ Ka yenti gi wo, ta pal hapti sogo ta kum tamti mani, ka yenti gi wo Shishi ga Nya.

8

Ilga nguki gwe sa taki gunki wu

¹ Ningo ten bi ilga nguki gwe sa taki gunki wu, mas jinan ma yisan wul wi, ko de yistisi wo a lak mbalan ten nalti gaa, ama lamti yilkeni wo a laki a mbalan zi-ang mas mbalan.

² Małgwe kan de ta yis ilgon go, ta bo yisi nak gwe mbun de taş yisi wu so.

³ Ama małgwe lam Nya go, Nya yisti.

⁴ Ten bi ilga nguki gwe sa taki gunki go, ma yisi de gunki wo ta ni ten bi ilgon ten dii atl ge so. Małgwe mbuki ta mbalan ngusit atl go de nam kan.

[†] **7:38 7:38** Sogo 36Małgwe dam gwa we ta nama kulati na yen gwas gwe ba koli wu, sowu

⁵ Ko de wul jwe a mbalañ ngusisi atl wu ni da ten dii atli, sogo to dlo nya ka, nañ de wul jwe a mbalañ ngusisi atli suk baboo ni da wonti wu,

⁶ mas na nu, mi wo ma yisi de malgwe mbuki de ta mbalañ ngusit atl go denam kan, tik de Buka. Tik pal mas wul, ti kan ma nama danti gwasi. Bagaa mago denam kan, tik de Yesu Almasihu malgwe tumalti kan mas wul pi wu. Mi mago ti kan ma nitma danti.

⁷ Ama mas mbalañ ka yis gem gwisi so. Naa mbalañ wo sa ku na gunki ka lu waal wi. Hal ninge mago kume sa nguk wul jwisi wu, asa daman gwa we gwe sa taki gunki wu kan. Nañ de mbadl gwasan kamisi nu sowu, sa ba yeni go sa pal ilgwe ba yek sowu.

⁸ Ilga nguki a talani njaa mal Nya so; kume ma ngukan sowu, mbali ni ilgon so, a kume ma nguk wu, mbali ni ilgon dani so.

⁹ Pan dem-dem na palti ilgwe sa zakkii de tak pali wu, bak lakan majwe ngasti gwasan ten Yesu bo ndal sowu ten ndat so.

¹⁰ Kume majwe ngasti gwasan ten Yesu bo ndal sowu yen ki ten ngukti ilga nguki gwe sa taki gunki ka lu waal wu, ki de ka yisi man si wu, a laki asa ngusi ngukti ilga nguki gwe sa taki gunkisi ka lu waal wu sa?

¹¹ Na nu kan yilka gwe ngasti gwas ten Yesu bo ndal sowu, gwe Yesu mash a gaa gwas go, yisti gwa a laki ata zak ngasti gwas ten Yesu sa?

¹² Kume ka pali byas wul yilka gwa nu hal yek bata man yisti dlo ga byas wul suk hwaabi sowu, Yesu kan ka palit byas wul.

¹³ Yek laki kume ilgwe a nama ngukti wu a laki a yilka gi pal byas wul wu, ba po nguk tlu so ba lak laki a yilka gi nda.

9

Ilgwe mbun de ta yen shinti ga botli ga Yesu mbi wu

¹ A bo mbi gaa gi sa? A mi wo yen shinti ga botli ga Yesu kasa? A yenan Yesu sa? Tumalan kan kaa dan de man kopti sa?

² Kume mal naa mbalan wo yen shinti ga botli ga Yesu kade ami sogo, ama kii wo kaa yisi de ami wo yen shinti botli ga Yesu kan, nak de danti gwakan de man kopti, mbok ang de ami wo yen shinti ga Yesu kawu.

³ Ilgwe ba hwi majwe nama kumti gazi de ko ami wo yenti shinti ga botli ga Yesu kade ami wuggu.

⁴ Ngetli kan tas balni ilga nguki suk ga tle sa?

⁵ Ma manan hapti kili man kopti nak gwe naa mil shinti ji botli ga Yesu suk yilkeni ji Yesu suk Kepas pali wu sa*?

⁶ Ko ami suk Barnabas na ngwenan kan nini ngetli tan ngo ilga nguki na gaa ganan?

⁷ Man hapti dlo gwik ka kan dibalti ilga nguki ga gaa gwas gwi? Wok ka bak zhin inabi a ba ta nguk yandi so wo? Wok ka pi kyo tunga tla a bata tla zeni gwasan so wo?

⁸ Ilgan de a dlam go, kaa ba yeni go daamti gi ga mbalan ka? Mbat gwe Nya bal Musa mago nu kan dlam sa?

* 9:5 9:5 Ti kan asa po mbet, Biturus

⁹ Nu kañ sa lishi ka mbať gwe Nya bał Musa wu, <<Bał kusi bi tla ka so kume ta nama bot alkama wu.>>† Kaa dañan gwa we ten tla kañ Nya nama ga ba a?

¹⁰ Tenni kañ sa lish ga ba gwisi sa? Gem tenni kañ sa lishi. Na mañ gut zhin na mañ coki alkama mas jwasan sa zi mbadl kañ ten ilgwe sa mbi wu.

¹¹ Nał gwe ma bak ga ba ga Nya ka mbadl gwakan nał kangwe asa bak gwe wundał ka zhin wu, byas wul ka kume ma mbi ilgon malki wu?

¹² Kume majon man pałti nu wu, ma mbuki tañ pałi man gwasan wu. Mas na nugo, yek bama pał ilgwe ma mbuki de tañ pałi wu so.

Yek ma dlo mbadl na mas wul da gwe tañ tullu ilgwe a dlałli ga ba ga Nya wu ka.

¹³ Kaa yisi de majwe pał wul ka bii ngemti Nya go ilgwe a mbalañ tullu kałi wu ka de ilga nguki gwasan sa? A majwe de asa taki wul Nya ka lu taktisi go a gibi kañ asa mbi ilga nguki gwasan sa?

¹⁴ Nu kañ Nya dlam de, <<Majwe dlam ga ba mañ tañti go, tañ mbi ilga nguki gwasan tumal dlamti ga ba mañ tañti.>>

¹⁵ A bo taba wulti de tak pałini nini wul jwisi so, nin mago ba de we nałkan a nikii ma lishti tak pałini nini so. Mashkan manini da gwe tañ le bi ka a ba ba man bot ngetl ten iljin de a dlam wu sowu.

¹⁶ Dlamti ga ba mañ tañti a laki a bo ngetl de a mbuki so, nał de ngetli kañ nini ta pałi wu. Ba dan de wul cit gonti kume a dlam ga ba mañ tañti sowu.

† 9:9 9:9 Yen K. M. 25:4.

17 Kume lamti gi kani de a nama dlamti gaḅa mañ tamti wu, ngetli kan taṣ batlanni. Ama naḅ de ba lamti gi ka sowu, yek bal de ilga pali gini.

18 Yek na yek sa batlan ye? Ilgwe sa batlan na nali go yek de, kume a dlam gaḅa mañ tamti wu, ta pali ten koo lu, ba wule taṣ balan mas ilgwe ni ngetli de taṣ balan wu so de a nama dlamti gaḅa mañ tamti wu.

19 Ko de ami wo zhel ga malgon ka sowu, ama yek a palli gaa gi de zhel ga mas mbalan ta dlak mbalan wonti tet mal Yesu na mas manti gini.

20 A pal mal mañ Yehuda wu, a palli gaa gi naksi ta man talat gwasan tet mal Yesu. A kume a pal mal mañ kopti mbaṭ gaḅa ga Musa wu, a palli gaa gi naḅ mañ kopti mbaṭ ga Muse, (Ko de mbaṭi ni gaa sowu). A pali nu, ta man dlakti ga majwe nama kopti mbaṭi wu.

21 Kume a ni suk majwe mañ Yehuda ka sowu, a palli gaa gi naḅ malgwe mbaṭ nit gaa sowu (Ba de we a kop mbaṭ ka so so, mbaṭ ga Almasihu kan a nama kopti). Ta man dlakti ga majwe mbaṭ nisi gaa wu.

22 Kume a bal suk majwe ngaṣti gwasan ten Yesu bo ndal sowu. A palli gaa gi naksi ta dlaksi tet da. A palli gaa gi de wul wonti mal mbalan ta man dlakti gwasan tet da.

23 A pal mas wul jwisi ta maḍlal gaḅa mañ tamti, ta mbi hwa wul gini gwe ni ka dlamti gaḅa mañ tamti wu.

24 Kaa yisi de majwe asa pal jetit tet yilkeni go, mbalan de nam kaḍe mañ tet gwasan mas asa batlti sa? Abanni tak mbi batlti.

²⁵ Majwe asa_jeti go, asa_nol gaa gwasan i'e tas mbi batlti gwe a paki wu. Ama mi wo batlti gwe ma_nama ngoti go gwe ba_a paki sowu kan.

²⁶ Yek laki de apti gwe a nama palti go ten koo lu ka_so, a dlanti gi wo nak man bot yetal ka_so.

²⁷ A nol dli gini yek a palli dlisi de zhel gini. Ba_Nya lakan ka_so kume a pak dlamti gaba man tamti wu.

10

Matlti ten ngusti atl gunki

¹ Yilkeni jini, a lami de tak yisi de aba jinan tet go mas jwasan sa_ni gas nyaze, yek sa_kobi ka_dlo bal dlalka man tlal me.

² Yek sa_palisi baptisma ka_bondi suk ka_bal zesi ka_danti gwasan de man kopti ga_Musa.

³ Mas jwasan sa_nguk ilga_nguki ga_Shishi wundali denam.

⁴ Mas jwasan sa_tla wul ga_tle ga_Shishi wundali denam. Sa_tla tet ka_paa ga_Shishi gwe ngusi kopti gwasan wu. Paa gwisi wo yek de Almasihu.

⁵ Ama mas na_nu, yek ba_Nya pal_hwol tuk na_wonti kasi so. Yek hwu gwasan cat danka_me ka.

⁶ Wul jwisi pi tan yeni ni* ban zan mbadl ten byas wul nak gwe sa_pali wu so.

⁷ Bak ngusi atl gunki nak gwe jon jwasan pali wu so. Nak gwe ni ga_lishi wu de, <<Yek mbalami dam na_zhila yek sa_nguk wul, yek sa_tla, yek sa_tlinya yek sa_dlali, nak man waali.>>†

* **10:6 10:6** Sogo wundal jini ka_lu ndati de 11 pak † **10:7 10:7** Yil 32:6.

⁸ Baṇ paṇ paṇ naḵ gwe sa paṇi wu so, gwe laki yek zangu de kutl de lop na mekan kaṣi maṣh ten cin de naṁ.

⁹ Baṇ ciṅgaṇ Nya naḵ gwe jon jwaṣaṇ paṇi wu so. Yek laki yek wuci assi yek sa maṣhi.

¹⁰ Baḵ naṁaṁni naḵ gwe jon jwaṣaṇ paṇi wu so hal yek Yen Shinti ga Nya maṇ tloti tloṣi kawu.

¹¹ Mas wul jwisi pi taṇ yeni ni. Yek sa liṣhi taṣ daṇini kaṅ da mi de ma naṇ ka paḵti multi wu.

¹² Yek laki kume ka daṁaṇ gwa we ka dṁaṇ ndali wu, pi dem-dem.

¹³ Kangwe sa ciṅgaḵkii wu mas, yisi de sa ciṅgaḵ majon nu wi pak. Naḵ de Nya wo maṇ paḵti gem kaṇ, ta zak ciṅgaḵti gwe a maṇ ngetl gwakaṇ wu a mbikii so. Kume sa ciṅgaḵkii wu, ta paḵikii tantu gwe ka yil wu akaa maṇ dṁaḵti.

Ngukti ka gal ga Almasihu suk ga gunki

¹⁴ Yelaṇ jini kii de a lamkii wu, abi ngusti atl gunki.

¹⁵ Gaḁa gaṇ go maṇ botlkaṇ kaṇ a nisi ma hwiti, bo daamaṇkii ten ilgwe a dṁaṇ wu.

¹⁶ Mbuka hwa wul ga Nya gwe a ma paṇaṇ hwol tuk na nali go yek laki yek ma paṇaṇ de naṁ ka hwulan ga Yesu sa? Burodi gwe a ma cali go, yek de maṇ lakti a ma paṇaṇ de naṁ ka dli ga Almasihu sa?

¹⁷ Naḵ de baṛedi de naṁ kawu, mi de maṇaṇ wonti go deṁaṁ kaṇ maṇaṇni, naḵ de baṛedi deṁaṁ kaṇ ma ngukaṇ wu.

¹⁸ Bo yenaṇ maṇ Yisiraila la, majwe asa nguk ilgwe asa mboshi Nya go, deṁaṁ kaṇ saṇi ka ngukti ilgwe sa taki Nyami wu sa?

¹⁹ Yek a lamikii dlamti a de ye? De ilgwe asa mboshi gunki go hwa wul laa? Ko de gunki wo hwa wul kan?

²⁰ Ko njet, ilgwe a man waali mbosh wu kan a nama gaba dani. Man waal wo mazhe kan asa mboshisi wul, Nya kan asa mboshit so. A lami de ta ilgon mokii suk mazhe so.

²¹ Kaa tla ka mbuka ga Bagaa aka po tla ka mbuka ga mazhe so. Ka nguk ten tebur ga Almasihu aka po nguk ten tebur ga mazhe so.

²² Ma namma lamti ta dakalti ga Bagaa tli ya. Ma ndalan manti ya?

Palan mas wul ta mbalan bal nalti Nya

²³ Mbalan nama wulti de, <<Sa zakanni tan palan mas wul,>> ama ba mas wul ka mbunikii so. A sa nama wulti de, <<Sa zakanni tan palan mas wul,>> ama ba mas wul ka de man taimakat ga mbalan so.‡

²⁴ Ba ilga gaa gwa na ngwe hwotki so, ama ta wul ji naa mbalan hwotki pak.

²⁵ Ngukan mas tlu gwe asa wul ka ka lu motgaa wu, bak kuman gaz ga lu gwe yil tet wu so. Ba mbadl gwakan gushi ka ten lu gwe yil tet wu so

²⁶ Nak gwe gaba ga Nya dlam wu, <<Dii atli na mas ilgwe ni gibi wu, ga Bagaa kan.>>§

²⁷ Kume majwe ba man kopti ka sowu mbekii de tak ngukan wul a daasi kawu, ngukan mas ilgwe sa balkii wu bak kuman gazi so ba hwot mbadl gwakan so da.

‡ 10:23 10:23 Yen 1Kor 6:2. § 10:26 10:26 Zab 6:1.

28 Ama kume maḡon wulkii de tlu gaṅ go gunki kaṅ sa mboshit wu, baḡ ngukaṅ so, a gaa ga maḡi, a ki mago mbadl a taṃik so*

29 Ba de kangwe ka daamkii dani wu so, ama kangwe maḡi a daamti wu. Gon a maḡon wule, <<Yek ka laki a ilgwe mbadl gi lami wu dan de wul gaḡa mal maḡon ye?>>

30 Kume a nguk wul a nima paḡti hwol tuk na Nya go, yek ka laki a maḡon yenaṅ na duu gwel ten ilgwe a nguki a nama paḡti hwol tuk na Nya gwe?

31 Mas ilgwe kaa paḡi wu, ko ngukti ko tlati, paḡini mas ta Nya mbi nalti.

32 Baḡ lakaṅ maḡon taṣ paḡ byas wul so, ko ta maṅ Yehuda, ko ta majwe ba maṅ Yehuda ka sowu, ko ta motgaa ga maṅ kopti ga Yesu.

33 Paḡi naḡ gwe a nama paḡti wu, a nama dlot gini ta paḡ ilgwe mas mbalaṅ a kum taṃti na mas ilgwe a nama paḡti wu. A paḡ wul a gaa gi na nge so, ama a gaa ga ta mbalaṅ wonti mbi kisti da.

11

1 Paḡaṅ ilgwe a paḡi wu naḡ gwe a paḡ ilgwe Almasihu paḡi wu.

Gaḡa ten yitlat gaa ga modli

2 A taskii naḡ de baḡaa maṣaṅaṅ ka mas ilgwe kaa nama paḡti sowu, kaa ngip ilgwe a mbokikii ang dani wu* naḡ gwe kaa kumi wu.

* 10:28 10:28 Ka lishti jwon wo de, *Daamti kaḡe <<dii atl wo ga Nya kaṅ na mas wul jwe ni gibi wu.>>* * 11:2 11:2 Sogo Kangwe *asa paḡ wul wu*

³ A lami de tak yisi de Almasihu kaḁe bacina ga mas maani, a maani kaḁe bacina ga modli. A Nya kaḁe bacina ga Almasihu.

⁴ Mas maani gwe ngem Nya, sogo ta dlam gaba ga Nya na gaa ga yitle ka go, ta mbul bacina gwasi.

⁵ Mas kili gwe ngem Nya, sogo ta dlam gaba Nya a bata yitla gaa gwas ka sogo, ta mbul bacina gwasi. Ndakce suk taş wutl gaami ka kan.

⁶ Kume kili mbalan a yitla gaa gwas ka sowu, taş wutl ka. A kume wutlti ka sogo pashti ka cit nsha wu, taş yitle ka.

⁷ Ba maani wo mbun de taş yitla gaa gwas ka so, naḁ de maani wo ta mbok ang ten kangwe Nya ni suk nalti gwas wu. Ama modli wo ta mbok ang ten nalti ga maani.[†]

⁸ Maani wo tet ten kili mbalan kan ta yil so, ama modli wo tet ka ba maani kan ta yili.

⁹ Sa pal maani a gaa ga modli so, ama sa pal modli a gaa ga maani.

¹⁰ Yek laki yek ni ngetli ta kili mbalan yitla gaa gwas ka, taş mbok ang de ta ni atl da ba maani, naḁ de Mil Shinti ji Nya nama yenti wu.

¹¹ Mas na nu, ka kopti ga Bagaa wo, modli ni kak-kak suk maani so, a ba maani ni kak-kak suk modli so.

[†] **11:7 11:7** 11:4-7 Sogo 4 Mas ba maani gwe ta ngem Nya sogo dlam ilgwe aya pi wu na tlal madlan gaa go ta mbul gaa gwasi. 5A mas kili gwe ta ngem Nya sogo dlam ilgwe aya pi wu a bata yitla gaa gwas ka so go ta mbul gaa gwasi. Ta kak-kak suk modli jwe asa yil daka tantu jwasan kawu so. 6 Kume kili mbalan yitla gaa gwas sogo, taş ni de kili gwe sa yisti na wutlti gaa wu, ama naḁ de de wul nsha kan ta kili mbalan wutl gaa kawu, taş zaki ta madlan gaami te da. 7Ba maani mbun de taş zak tlal madlan gaa so

¹² Naḵ gwe de modli wo tet ten maani kaṇ ta_yil wu, nu kaṇ, maani mago modli ka_zati. Ama mas wul wo sut mal Nya kaṇ yili.

¹³ Bo yeni na_gaa gwakaṇ, mbun de ta_kili mbalaṇ ngem Nya a gaa gwas ni ga_buli ka_lu motgaa ga_maṇ kopti ya?

¹⁴ Ai paṭti ga_ba maani mbokaṇ ang de wul nsha kaṇ taṣ zak maḍlaṇ gaa gwasi ta_tlali.

¹⁵ Ama kume maḍlaṇ gaa ga_kili mbalaṇ tlaḷ go nalti kaṇ a malti, naḵ de Nya paṭit maḍlaṃi ta_yitlet gaa kawu.

¹⁶ Kume maḷgon lam dlakti gaḅa ten gaḅa gwisi go, mi wo ma_yis ilgon so baṇ na_gwisi sowu, a motgaa ga_maṇ kopti mago nu.

Dalti kaṇ ten ngukti wul ga_Bagaa Yesu

¹⁷ Ten iljin de ba hwikii go, ba taṣkii so, naḵ de motgaa gwakaṇ wo hwa motgaa ka_sowu.

¹⁸ Ten ndat zhile wo a kumi de kume kaa_mogaa wu, a ba bi gwakaṇ a ni de naṃ so, yek a ba kaṇ naa gaḅa jon de gem.

¹⁹ Nuk ni, bi gwakaṇ a ni de naṃ so, ta_mbalaṇ yis majwe naṃa kopti Nya na_gem wu da.

²⁰ Kaa_mogaa wugo, ngukti wul ga_Bagaa kaṇ akaa_nguk so.

²¹ Kaa_mogaa wi de kaa_ba nguk wul go ko wokko ata_nguk gwasi. Kuzāṇ naṃa tlot ga_mali gon a mali gon wo ta_nguk wi hal ba tloti.

²² Lubii nikii da gwe kaa ngukii akaa_tla a gibi sa? Ko motgaa ga_maṇ kopti kaṇ kaa mbuli? Ko majwe ba_ilgon nisi da sowu kaṇ kaa_lami de ta_nsha cisi? Yek kaa_lami de ta hwikii ye, ni wu? Ta

taṣkii ten ilgwe kaa nama paṭti gwa? Ko njaa, ba taṣkii so.

Ndat ngukti wul ga Bagaa

²³ Ilgwe a nikii ma hwiti go yek de, ten gas gwe sa baḷ bi ga Bagaa Yesu wu yek ta kan baredi.

²⁴ Ta paḷ hwol tuk na Nya wugo, yek ta caali, yek ta wule, <<Gaṇ go dli gi kaṇ, gwe Nya baḷi ga kisti gwakaṇ wu. ngusi paṭti nu, taḱ daaman ninini da.>>

²⁵ Yek ta po paḷi nu da kaal da ngukti wul ga ka gasisi, yek ta kan mbuke, yek ta wule, <<Mbuka gaṇ go yek de ga pyal dlallat gaḃa ga hwulan gini. Dlip kaa tla wugo akaa ngusi daamti gini.>>†

²⁶ Dlip kume kaa nguk baredisi yek kaa tla ka mbuke wu, kaa nama gaḃa ten bi maṣhkan ga Bagaa se gas gwe ta paḷ sut wu.

²⁷ Yek laki, mas maḷgwe nguk baredisi yek ta tla ka mbuka ga Bagaa ba kangwe mbun de taṣ paḷi wu sogo, ta paḷi byas wul dli ga Bagaa suk hwulan gwas wi.

²⁸ Ta mbalaṇ daamti paa apaa ta nguk baredisi ata tla ka mbuke.

²⁹ Mas maḷgwe nguk baredisi yek ta tla ka mbuke a baṭa yis daṃti ga dli Bagaa, ngukti suk tlatisi de ta paḷi go ta nima tullat nolti gaa gwasi.

³⁰ Yek laki yek ba mbalaṇ wonti ka kii ndaḷ so, a jon wo cwo nama cit gwasan, a jon wo yek sa mashi.

³¹ Ama kume ma nolaṇ gaa gaṇaṇ paa go, Nya a nolaṇni so.

† 11:25 11:25 Yen Yil 24:6-8; Irm 31:31-34.

³² A kume Bagaa ka nolanni wu, ta nolanni baş nolanni suk naa mbalañ ji dii atl so.

³³ Yek laki yek a nikii ma hwiti de, kume kaa mogaa wi de tañ ngukañ ilga nguki ga Bagaa go, batan yilkeni.

³⁴ Małgwe kuzan nama tlot gwas go, taş nguk wul gwas a lubii, ba motgaa gwakañ laki a Nya nolcii so.

Naa wul jwe yi kaal go, a tul wugo ba hwikii ilgwe kaa pali wu.

12

Manti palti wul gwe a Shishi Ga Nya mañ Cilti bali wu

¹ Yilkeni jini, a lami de tañ damañ na lashi yisti ten balti balti jwe a Shishi ga Nya bali wu so.

² Kaa yisi de, de bakaa bo ni de mañ kopti sogo, sa ngusi gillañ gwakañ yek kaa kop gunki de başa nwusi sowu.

³ Ten nañ gwisi kañ a lami de tañ yisi de, ba małgwe a man wulti de sa pali bi gaa Yesu tumal Shishi ga Nya wu. Aba małgon a man wulti de <<Yesu wo Bagaa,>> kan se małgwe Shishi ga Nya kobi nañ wu.

⁴ Wul jwe a Shishi ga Nya bali wu wonti ama Shishi ga Nya wo de nam kañ.

⁵ Tantu gwe a mbalañ pali wul Nya wu wonti, ama Nya de nam kañ asa palit wuli.

⁶ Palti wul ni da wonti, ama Bagaa kađe mañ lakti a mbalañ man palti.

⁷ Nya bal manti palti wul mas mbalañ taş mbok ang de Shishi ga Nyami ni kañi, ta ko wokko mbi hwa wul a gibi.

⁸ Mañi gon wo ta bañti manti gaña kangwe ta gaña na botlkan yisti wul tumal Shishi ga Nya wu. Mañi gon wo yek ta mbi manti gaña gwe yisti ni gibi nal wu tumal Shishi ga Nya.

⁹ Gon wo yek ta bañti ndañti ngasti ten Nya bana banti so tumal Shishi ga Nyami. A gon wo yek ta bañti manti ndokti mbalan tumal Shishi ga Nyami.

¹⁰ Mañi gon wo yek ta bañti manti pañti ilgwe a ci banti mbalan wu, gon wo yek ta bañti manti dlamti ilgwe Nya hwit de tas dlam wu. Mañi gon wo yek ta bañti yisti kangwe ta hul dlo ga Shishi ga Nya suk gwe ba shishi ga Nya ka sowu. Gon wo yek ta bañti manti gaña na bi wonti,* gon wo yek ta bañti manti ballat gaña gwe sa dlamti na zobsi bi wu.†

¹¹ Mas jwisi wo Shishi ga Nyami kañe mañ bañti na ngusi. Ata bal ko wokko kangwe ta lami wu.

Dli denam na kañi wonti

¹² Nak gwe dli ga mbalan wo denam kawu. Ko ðe kañ dli si wonti wu ama dli si wo denam kan ni. Nu kan dli ga Almasihu ni pak.

¹³ Mas jinan sa palini baptisma tumal‡ Shishi ga Nya denam ka dli denam, na mañ Yehuda, na majwe ba mañ Yehuda ka sowu, na zhel, na majwe ba zhel ka sowu, yek mas jinan ma tla ka Shishi ðe nam.

¹⁴ Dli ga mbalan wo kañi wonti ka mo, kañi denam ka so.

* **12:10 12:10** Sogobi jwe ba gwas ka sowu, nuk ni ka ndati ðe 28 pak † **12:10 12:10** Sogobi jwe ba gwas ka sowu, nuk ni ka ndati ðe 28 pak ‡ **12:13 12:13** Sogona, sogo ka

15 Kume asan wule, <<Ami wo ang ka so, kat dlisi kaḁe ami so.>> A laki a ba asan ani ḁe kat dlisi sa?

16 A Kume kang wule, <<Naḁ ḁe ami wo gwel ka sowu, kat dlisi kaḁe ami so.>> A laki a ba kang ani ḁe kat dlisi sa?

17 Kume mas dli wo gwel kani go, ḁa nii kan maḁi a kum gaḁa gwi? A kume mas dlisi wo kang ka go, ḁa nii kan maḁi a kum wusan gwi?

18 Ama yek Nya zi kat dlisi ko gwik-gwi ka lu gwe ta lami wu.

19 Kume kaṁi ḁenam ka go, dlisi nan ko?

20 Naḁ kangwe ni wu, kat dlisi wo wonti kan ama dlisi wo ḁenam kan ni.

21 Gwel a wul ang ḁe, <<Yek ba pali naḁi ye so!>> A ba asan a wul gaa ḁe, <<Yek ba pali naḁi ye so!>>

22 Nuk ni so, kat dli gwe ma yeni ḁe ni ten bi ilgon sowu, ni hwabi i'e mal dlisi.

23 Kat dli gwe ma yeni ḁe nal sowu, yek kan ama ngalami ni. A kat dli gwe mbun ḁe tan yilli debal sogo, yek kan a ma hwudali ka.

24 Ama kat dli gwe tan yeni go ba ḁe se ma palisi ilgon so. Nya pali naḁ gwisi yek ta palli kat dlisi jwe tan yeni sowu, ḁe man nalti,

25 ba lashi motgaa ni ka dlisi so ḁa, se ko ta kat dlisi zi-ang yilkeni.

26 Kume kat dli ḁenam kum cwo wu, a mas dlisi kum ciciti. A kume sa taḁ ḁenam wu, a mas dlisi pal hwol tuki.

27 Kii wo dli ga Almasihu kan, a ko wokko kat dlisi gon gwas kan.

28 Ka lu motgaa ga man kopti wo, yek Nya botl mil shinti jwasi. Na lop wo yek ta botl jon de man dlamti gaba ga Nya. Na mekan wo yek ta botl jon de man mbokti ang ten gaba ga Nya. Jon wo tas pal wul cit banti. Jon wo tas ndok mbalan. Jon wo tas zi-ang mbalan. Jon wo tas dan de bacina. Jon wo tas man gaba na zobsi bi kak-kak.

29 Mas jwasan kade mil shinti ji botli ya? Ko mas kade mil shinti dlamti gaba ga Nya? Mas kade man mbokti ang ten gaba ga Nya ma? Mas kade man palti wul cit banti ya?

30 Mas jwasan kade man ndokti mbalan ma? mas jwasan ka man gaba na zobsi bi ya?§ Mas jwasan ka man balat zobsi bi gabe ya?

31 Laman balti wul jwe nal mani wu.*

Ba tuli a mbokikii ang ten tantu gwe mani wu mas.

13

Lamti kade bali

1 Kume a man gaba na bi ga mbalan mas* suk na bi ga mil shinti ji Nya, ama yek ba a lam mbalan sogo, nak man bot kwelalan sogo bot galla man tot nya kan ani.

2 Kume a man dlamti ilgwe Nya hwi de ta dlam wu, a kume a yis mas ilgwe ni ga hwudali suk wul mas wu, a kume ngasti gi ten Nya a man dambalti tladal ama yek baa lam mbalan sogo, ani ten bi ilgon so.

§ 12:30 12:30 Sogobi jwe ba gwakan ka sowu nwa * 12:31 12:31
SogoAma tak laman balti nal mani i'e * 13:1 13:1 Sogo manti
gaba na wonti bi

³ Kume a baḷ mas ilgwe ni ḡa wu majwe ba ilgon nisi ḡa sowu, yek a baḷ dli gini taṣ kweli ka,[†] ama baa lam mbalaṇ sowu, ba mbi ilgon so.

⁴ Lamti wo dlot mbadl kaṇ, lamti paḷ hwa wul. Lamti paḷ duu tuk na mbit wul ga maḷgon so, a ba a lak mbalaṇ ataḷ bo getl de ta mbuki wi so. Lamti lak nalti gaa sogo lamti gaa so.

⁵ Lamti lak tḷilti gaa so a baṭaḷ lak lamti gaa so. Baṭa lil mbadl baḷe so. Lamti wo ataḷ dlo mbadl haḷ pakti danti

⁶ Lamti kum tamti ten yokit so ama ataḷ kum tamti kume gem pi wu.

⁷ Lamti dlo mbadl ka mas danti. Lamti ngaṣ ten Nya ka mas wul. Lamti zi mbadl ten Nya ka mas wul. Abaḷ zaṭ mbadl gwas a paki so, ataḷ yiṣi de ndalti gwas wo ten Nya kaṇ ni, ataḷ dlo mbadl na mas ilgwe pi wu.

⁸ Lamti a paki so. Ama dlamti gaḃa ga Nya tumal mil shinti jwas a paki. Gaḃa na zobsi bi a paki. Yisti wul mago a paki.

⁹ Yisti wul ga mbalaṇ wo njikaṇ so, gaḃa ga Nya de a mbalaṇ dlam go njikaṇ so.

¹⁰ Ama ilgwe njikaṇ wu tul wu, gwe njikaṇ sowu a gilka.

¹¹ De a yi de yen mbalaṇ go, gaḃa gi wo ga yen mbalaṇ kaṇ, a daamti gi wo ga yen mbalaṇ kaṇ, paḷti wul gi mago ga yen mbalaṇ kaṇ. Ama yek a naḷ wugo, yek a lak paṭ mil mbalaṇ ka.

¹² Ningo yenti lu gaṇaṇ wo shish-shiti kaṇ naḷ maṇ yenti lu kaḷ boka, ama ten gasisi kaṇ ma yen

[†] **13:3 13:3** Ka lishti jon tek wo ta dli gi mbutl ka

gwel suk gwel. Ilgwe a yisi ningo njikan so, ama ten gasi wo ba yis wul mas kangwe Nya yisan wu.

¹³ Ningo wul de mekan ni da jwe sa wu. Sik de, ngasti ten Nya, suk zat mbadli suk Lamti. Ama gwe nal mani mas go yek de lamti.

14

Gaba na zobsi bi suk dlamti gaba ga Nya

¹ Koban tantu lamti akaa ngo ilgwe a Shishi ga Nya bali wu i'e, tun nak ba dlamti gaba ga Nya so.

² Malgwe gaba na zobsi bi* go, mbalan kan ta nisi ma gaba so, Nya kan. nak de malgon yis ilgwe ta nama dlamti wu sowu. Wul jwe ni ga hwudali wu kan ta nama dlamti nak gwe Shishi ga Nya kobi na ti wu†

³ Ama malgwe dlam gaba ga Nya go, mbalan kan ta nisi ma gaba tas zisi ang ata mullisi mbadli ata ndallisi daala.

⁴ Malgwe gaba na zobsi bi go gaa gwas kan ta nama kinti. Ama malgwe dlam gaba ga Nya go ta nama kinti ga mas man kopti jwe mogaa wu.

⁵ A lami de ta mas jwakan gaba na zobsi bi,‡ ama a lami de tak dlam gaba ga Nya mani. Malgwe dlam gaba ga Nya wu, ta man man gaba na zobsi bi. seko kume man gaba na zobsi bisi a balli wu, ta kin motgaa ga man kopti.

⁶ Yilkeni jini, kume a tul malkii yek a hwikii gaba na zobsi bi go, yek ka mbi tenan ye? Ama

* **14:2 14:2** Sogobi jwe ba gwakan ka sowu, nuk ni ka ndati de 4, 13, 14, 19, 26 suk 27 † **14:2 14:2** SogoTumal Shishi ga Nya

‡ **14:5 14:5** Sogobi jwe ba gwakan ka sowu, nuk ni ka ndati de 6, 18, 14, 22, 23 suk 39

kume a hwikii ilgwe Nya buli gwel yek a yeni wu, sogo yisti wul sogo dlamti gaḡa ga Nya, yek a mbokikii ang ten gaḡa ga Nya go a mani kii.

⁷ Ko ta ilgwe ba mbadl nisi da sowu nak mbazhel suk molo, kume yal gwasan yil i'e sogo da nii kan mbalan a kumi gwi.

⁸ A kume basa hot shetaḡ kangwe asa hot wu sogo, da nii kan mbalan a yili dlanti gwi?

⁹ Nu kan kume kaa hwi gaḡa mbalan na bi gwe basa yisi sogo, sa yisan ilgwe kaa dlam wu da nii? Gaḡa gwe ka dlam wu a kop yetal.

¹⁰ Bi gaḡa ni da wonti ten dii atli, a ko gwik-gwi na gaa gwasi.

¹¹ Kume a man bi ga mbalan sogo de mandaki kan ani mal mali a mali mago de mandaki kan ta nini.

¹² Nak de ka lam manti palṡi wul gwe a Shishi ga Nya bali i'e wu, ngo gwe a kin man kopti wu.

¹³ Yek laki ningo mas man gaḡa na zobsi bi wo, taḡ ngem Nya taḡ balṡi manti ballaṡ gaḡe.

¹⁴ Kume a gaḡa suk Nya na zobsi bi wu, Shishi ga Nya kaḡe man gaḡa suk Nya, a yis ilgwe a dlam wu so.

¹⁵ Yek ba pali ye ni wu? Ba gaḡa suk Nya ka shishi gini. Ba wul koo taḡ ga Nya ka daamti gini. Ba wul koo ka daamti gini.

¹⁶ Kume ka gode Nya na shishi gwa na ngwe go, da nii kan malgwe baṡa yis ilgwe ka nama dlamti sowu a wule amin, nak de ta yis ilgwe ka nama dlamti sowu gwi?

¹⁷ Ka nama pit godiya Nya i'e, ama mal go ka mbalṡi na ilgon so.

¹⁸ A paḷ hwol tuk na Nya naḱ de a man gaḃa na zobsi bi man kii mas wu.

¹⁹ Ama ka lu motgaa ga maṇ kopti wo, ta dlamti gaḃa de namtan gwe mbalaṇ a yis gaami wu manii gaḃa na zobsi bi zangu de kutl.

²⁰ Yilkeni jini maṇ kopti, daamankii naḱ mil mbalaṇ so. Ten yokit wo, akaa dam naḱ mil lali, ama ta daamti gwakaṇ ni naḱ kidi mbalaṇ.

²¹ Naḱ gwe ni ga lishi ka gaḃa ga Nya wu de,
<<Ba gaḃe mbalaṇ jin na pyal bi
suk mandaki bi.

Ko na nu, sa kati kaṇ gaḃa gi so,>>§
Bagaa ka dlam nu.

²² Gaḃa na zobsi bi wo ga maṇ kopti ka so ama ta majwe ba maṇ kopti ka sowu yeni asa kaami. Ama dlamti gaḃa ga Nya wo a gaa ga maṇ kopti kaṇ asa pali, a gaa ga majwe ba maṇ kopti ka sowu ka so.

²³ Kume maṇ kopti mogaa mas wu yek ko wokko nama gaḃa na zobsi bi, yek majwe basa yis ilgwe kaa nama palti sowu,* sogo majwe ba maṇ kopti ka sowu tul kali go, sa wule booli ka kankii sa?

²⁴ Ama kume kaa nama dlamti gaḃa ga Nya mas jwakaṇ kaṇ yek malgwe ba maṇ kopti ka sowu sogo malgwe bata yis ilgwe nama pat wu sowu te tet go ai gaḃe a tanaṇ mbadl gwasia ata ci atl gaa.

²⁵ Naḱ de ilgwe ni ga hwudali ka mbadl gwas wu yil debal wu, ta ngus a cina da Nya ka ata wule gem Nya ni ka kii.

§ 14:21 14:21 Yen Ish 28:11,12.
kumti gazi

* 14:23 14:23 Sogojon ngusi

Kangwe mbun de ta mbalan ngusi Nya atl wu

²⁶ Nikma pali gwi yilkeni jini? Kume ka mogaa wu, ta gon nama wulti koo tas ga Nya, a gon nima mbokti ang wul mbalan, a gon nama dlamti ilgwe Nya bulit gwel yek ta yeni wu, a gon nama gaba na zobsi bi, a gon nama ballat zobsi bisi. Mas ilgwe kaa pali go, palini kangwe ka ndalli daala yilkeni man kopti wu.

²⁷ Kume malgon a gaba na zobsi bi wu, mbun de ta mbalan de lop sogo de mekan gaba na zobsi bi. Gan paki wu, a gan po gaba ne, a malgon nama ballat ilgwe sa dlam wu.

²⁸ Kume man ballati ni da sogo, ta man gaba na zobsi bi dan mbetlak ka motgaa ga man kopti, tas dlam gaa gwasan suk Nya.

²⁹ Ta mbalan de lop sogo de mekan dlam gaba ga Nya, a naami bodlal ilgwe sa dlam wu.

³⁰ Kume malgon nama dlamti gaba ga Nya, yek Nya hwi ilgon mali gon gwe ni na zhila wu, ta malgwe nama gaba wu zak gaba.

³¹ Na nu kan mas jwakan nam nam ka dlam gaba ga Nya ta mas mbalan mbi yisti a ndallasi gahwulan.

³² Shishi dlamti gaba ga Nya ni ang da mil shinti dlamti gaba ga Nya.

³³ Nya ganan wo ga gulsat lu ka so, ama man mullat mbadl kan,

Nak gwe asa pali ka lu motgaa ga man kopti wu.

³⁴ Modli wo tas dan mbetlak ka motgaa ga man kopti, sa balse bi gaba so. Tas kop ilgwe ni wu nak gwe mbat gaba ga Musa dlam wu.

³⁵ Kume sa lam kumti gaş ilgon go, taş ngem maani jwaşa a lubii, wul nsha ka ta modli gaşa ka lu motgaa ga mañ kopti.

³⁶ Yenti gwakañ go gaşa Nya wo tet ka kii kañ yilla? Ko kii na ngwekañ kañ sa ndekii hwit gaşa ga Nya?

³⁷ Kume mañgon kañ de ti wo mañ dlamti gaşa ga Nya kaşe ti wu, sogo Shishi ga Nya bałti manti taş yisi de ilgwe a nama lishti go Bagaa ka hwini.

³⁸ Mas małgwe kañ de ilgwe a nama dlamti go ni ten bi ilgon sowu, ti mago bał kamanti de ilgon so.[†]

³⁹ Yilkeni jini, dloka mañkii tał dla mañ gaşa ga Nya i'e, ama bał hana gaşa na zobsi bi so.

⁴⁰ Mas ilgwe kaa pałi wu, pałini kangwe mbun de tał pałi wu.

15

Palti ga Almasihu kaami

¹ Yilkeni jini, hañta daamikii gaşa mañ tamti gwe a hwikii wu, gwe de kaa kañ ka mbadl gwakañ yek kaa ngibi wu.

² Gaşa mañ tamti de a hwikii go yek laki yek kaa mbi kisti de kume gaşa gwe a hwikii wu dlał ka mbadl gwakañ wu. a kume gaşe dlał sowu zał mbadl gwakañ ten Almasihu wo ten koo lu kañ ni.

³ Ilgwe Nya bałan go yek kañ a bałkii gwe mbun man mas wul wu, de Almasihu maşi nał gwe ni ga lishi ka gaşa ga Nya wu.

[†] **14:38 14:38** Lishti jon wo małgwe yis gaami sogo baş yis gaami so la

⁴ Yek sa lepti, yek Nya pallat kaami nak gwe gaḡa ga Nyami dlam wu.

⁵ Yek ta tuli Biturus,* yek ta po tuli mil shinti ji botlisi de kutl cet lop ju.

⁶ Yek ta tuli man kopti jwas jwe wonti man zambal de namtan ju, jwe jon jwasan yi kaami wu, ko de jon wo sa mash wu.

⁷ Yek ta po tuli Yakubu pak. Kaal da nugo yek ta tuli mas mil shinti jwas ji botli.

⁸ Yek ta ba kul bisi go yek ta tulini ami de baa ni ten bi ilgon sowu.

⁹ Amik de nak'eni ga mil shinti ji Almasihu mas, mbun de tas mbe de yen shinti ga Almasihu so pamma nak gwe tet go a ci dletnapcan motgaa ga man kopti i'e wu.

¹⁰ Ama nak de Nya yen gonti gi wu, yek ta pallan nak gan de ani wu. A yenti gonti gwas wo ba ni ten koo lu so. Ilgwe a pali wu man ji naa mil shinti ji botli mas. Ko de manti gi ka so ama yenti gonti ga Nya ka laki yek a mani wu.

¹¹ Na gaḡa gwe a dlam ten Almasihu wu, na gwe sa dlam wu mas de nam kan, a dani kan kaa zi mbadli.

Majwe mash wu a pal kaami

¹² Nak de ma nama lakti icin ten bi palti kaami ga Yesu go, yek laki yek jon jwakan nama wulti de majwe mash wu a pal kaami so ye?

¹³ Kume majwe mash wu a pal kaami sowu, Yesu mago ta pal kaami so.

* 15:5 15:5 Na bi Giris wo Kepas

¹⁴ A kume Yesu pal kaami sowu, gaḡa ga Nya gwe ma hwikii go ni ten bi ilgon so, a zaṭ mbadl gwakan mago nu.

¹⁵ Ama cina da naḡ gwisi, a naḡ wule, ma nama kopti kaal ga laḡ ten Nya, naḡ de ma wule ta tlil Yesu tet daḡa maḡkan kaḡu. Kume Almasihu tli tet daḡa maḡkan ka sowu, majwe maḡ go gem kan sa tli tet daḡa maḡkan so.

¹⁶ A kume majwe maḡ wu a tli tet daḡa maḡkan ka sowu, Yesu mago ta tli so.

¹⁷ Kume sa tlil Yesu tet ka maḡkan sowu, ngasti gwakan ten Yesu wo ten koo lu kan ni. A hal ninge ka yi ka palṭi byas wul gwakan.

¹⁸ Ten naḡ gwisi kan maṇ kopti jwe sa maḡ wu gil kaḡi miti-miti.

¹⁹ Kume zaṭ mbadl ganān ten Yesu wo tokte ten danti gan kaḡu, ma daman de wul cit gonti man mas naa mbalan.

²⁰ Ama gem kan, sa tlil Yesu daḡa maḡkan ka, Gwisi ka mbok ang de sa tlil majwe maḡkan wu daḡa maḡkan ka.

²¹ Naḡ de maḡkan tul tumal mbalan wu, nu kan mbalan a tli daḡa maḡkan ka tumal mbalan.

²² Naḡ gwe mas mbalan maḡ tumal ilgwe Adamu pali wu, nu kan mas mbalan a tli daḡa maḡkan ka tumal ilgwe Almasihu pali wu.

²³ Ama tliṭ daḡa maḡkami wo jon a tli apaa jon po tli. Almasihu ka tli cina, apaa majwe ni de jwas ju tli gas gwe ta pal sut du.

²⁴ Ka sa'isi kan paktisi a tuli, sa'i gwisi kan ta palli guumi a ang da Nya Buka ka. De ta taas mas Yetal jwe de sik de guu ju ka wu, suk kidi bacina suk maṇ iko.

25 Ngetli kañ ta Almasihu ðan ðe guu, se Nya palli mas mañ nget gwas a atl ða asañ gwas ka.†

26 Mañ nget gwas gwe ta tlot ka ka kaali go tik ðe mañkan.

27 Nañ gwe gaña ga Nya dlam wu ðe, <<Nya zi mas wul a atl ðatka.>> Sa dlam nugo <<mas>> ba ðe we Nya na gaa gwas ðe ta balti ndalti ten mas wul go ta ni atl ðatka so.‡

28 Ka sa'i gwe Nya palli mas wul ten ang ga Yen gwas wu, Yeni wo ta ðan ten ang Nya, mañgwe palli mas wul ten ang gwas wu ta Nyami ðan ðe mas wul.

29 Kume majwe mañ wu a tli ðaka mañkan ka sowu, majwe sa palisi baptisma ka lal ga majwe mañ wu hwa? A kume majwe mañ wu sa po tli ðaka mañkan ka sowu, yek laki yek sa pali baptisma mbalañ ka lal gwasañ ye?

30 Ama mi wo yek laki yek ma nama telti gaa gaañ ka bomti mas cin ye?

31 Ani ten bi mañkan mas cin. Gem kañ yilkeni jini, nañ gwe a nama bot ngetl nañii ka Almasihu Yesu Bagaa wu.

32 Kume a dlananni suk wul me ka bañ Apisa na zañ mbadl ga mbalañ go, yek ba mbi duk ye? Kume majwe mañ wu a tli ðaka mañkan ka sogo,

<<Ma ngukan wul a ma tlani

nañ ðe ayo go ma mañkan wu.>>§

33 Ba mañgon shelkii so, ðanti suk byas mbalañ a laki a mbalañ lil ka.

† 15:25 15:25 Yeni Zab 110:1.

‡ 15:27 15:27 Yen Zab 8:6.

§ 15:32 15:32 Yen Ish 22:13.

³⁴ Daamankii hwabi tak zakan palti byas wul, nak de jon jwakan wo sa yis Nya sowu, a dlam nu ta nsha cikii.

Dli gwe ma tli daka mashkan ka na nali wu

³⁵ Gon a mbalan kum gazi de, ni kan majwe mash wu a tli daka mashkan gwi? Wunda dli gwik sa tli na nali gwi?

³⁶ Kadlan! Mas ilgwe mbalan bak go se mashi a paa nda teti.

³⁷ Kume ka bak alkama sogo zobsi ilgon go, ilgwe ka bak wu ka te so, kume ka bak gwe alkama sogo zobsi ilgon wu, a te de zobsi ilgon.

³⁸ Ama a Nya bal dli mas ilgwe ma bakan nak gwe ta lami wu. Mas wunda wo a Nya balti dli gwasi.

³⁹ Nu kan dli wo gaa de nam kan ni mas so, dli ga mbalan ni da, a dabba ni da, a ga yadl ni da, a ga kwes ni da.

⁴⁰ Ka wul jwe Nya pali go, ga dlo nya ni da, a ga ten dii atli ni da. Ama nalti ga gwe ni dlo nya wu ni kak-kak, a nalti ga gwe ni ten dii atl wu ni kak-kak.

⁴¹ Nalti ga cin ni da, a ga lip ni da, a ga kyatlal ni da. Kyatlal mago kak-kak kan sani.

⁴² Nu kan tli daka mashkan ga majwe mash wu ani. Sa lep dli ganan man mokit gan ka, ama a lak tli, a ilgwe sa tili go a po mash so.

⁴³ Asa lep dlisi ka lashi nalti ama asa tili na nalti. Asa bak dlisi ka lashi nalti, asa tili ka nalti.

⁴⁴ Sa lepta de dli ga mbalan, ama asa tili de dli ga Shishi.

Dli ga mbalañ ni ða, a dli gwe a Shishi ga Nya bali wu ni ða. Nað de dli ga mbalañ ni ða wu, nu kañ dli ga Shishi mago ni ða

⁴⁵ Nað gwe ni ga lishi ka gaða ga Nya wu, <<Adamu mbalañ ga cina wo mañ rai kañ, ama Adamu ga kaali go Shishi mañ balti rai kañ.>>*

⁴⁶ Ga Shishi ka tul cina so, mbalañ kañ. Kaal ða mbalañi yek Shishi tuli.

⁴⁷ Mbalañ ga cina wo na atl kañ sa palti, a ga kushka kañ. Ama mbalañ ga na lop wo sut Nya kañ ta yili.

⁴⁸ Nað gwe mañ ga atli ni wu, nu kañ majwe ni ðe ga atl wu ni. Nað gwe mañ ga nya wu ni wu, nu kañ majwe ni ðe ga nya wu ni.

⁴⁹ Nað gwe ma te mañgwe sa palti na kushka wu, nu kañ† ma te mañgwe yil sut Nya wu.

⁵⁰ Hañ ta bo hwikii yilkeni jini, a pi ta dli gaañ mañ hwulan suk tlu gañ mbi Nya boo so, nu kañ dli mañ mokiti mago a mbi dli gwe ba a moki sowu so

⁵¹ Bo katan kang ta bo hwikii ilgon gwe ni ga hwudali wu, mas jinañ kañ ma mañañ so, ama mas jinañ sa balli dli gaañ.

⁵² Nað cit gwel kañ sa balli dli gaañ, na kumti hotti no ga kaali nað de sa hot nomi wu. Apaa sa tli majwe mañ wu na dli gwe ba a moki sowu. Apaa sa balli dli gaañ.

⁵³ Ngetli kañ tañ balli dli gaañ gwe a moki wu ta ða de gwe a moki sowu. Apaa dli gwe a moki wu ða de gwe a mañ sowu.

* **15:45 15:45** Yen L. Z. 2:7. † **15:49 15:49** Ka lishti jon tek go hañ tañ

⁵⁴ Kume sa palli dli gwe a moki wu de gwe a po moki sowu, a maṇ maṣkan pal de gwe ba a maṣ sowu, apaa ilgwe ni ga lishi ka gaḃa ga Nya wu njikan gwe wule, <<Sa sanga maṣkan kawī, sa ci ban tenti wi.>>‡

⁵⁵ <<Ki maṣkan ka cin ban ko,

ilgwe aka tlo mbalan na nali wuk gwi?>>§

⁵⁶ Byas wul wo yek de byas ikan maṇ tlot ga balan. Mbat wo yek de ndalti ga byas wul. go yek de palti byas wul.

⁵⁷ Ama ma pal hwol tuk na Nya nak de ta laki yek ma cin ban tumal Bagaa Yesu Almasihu wu.

⁵⁸ Yilkeni jini ga lami, dlalan na ndalti ba ilgon hwotkii so. Balan gaa gwakan ten palti wul ga Nya i'e mas cin nak de kaa yisi de ilgwe ka nama palti ka Bagaa Yesu go ten koo lu kan ni sowu.

16

Zat ang yilkeni maṇ kopti

¹ Ningo ten ilgwe kaa lishi ten bi zat ang gwe kaa zi-ang maṇ kopti wu, palan ilgwe a hwi maṇ kopti ga Galatiya de tas pali wu.*

² Cin ga cina ka multi de nitgi mas ta kokko zi ilgon ka ka ilgwe ata mbi wu, bak bati de se a tul paa a kaa nda mooti so.

³ Kume a tul wu, ba shin majwe kaa kansi de maṇ gem wu de tas sul ilgwe kaa mwe wu na takarda tas tale Wurshelima.

⁴ Kume mbun de ta li wu, apaa a li suksi.

‡ 15:54 15:54 Yen Ish 25:8.

§ 15:55 15:55 Yen Hos 13:14.

* 16:1 16:1 Yen Rom 15:25,26.

Ilgwe Bulus ngemi wu

⁵ A kobi tu ka atl ga Makedoniya wu, ba tul malkii, nak de ba kobi tu ka atl ga Makedoniya wu.

⁶ Gon a dam malkii hal a la pakti ga watlan, ten de tak zini nini ang mas lu gwe ba li wu.

⁷ A lami de ta tuli a yenkii a zigaa so. A nama zat mbadl de ba lam multi sukkii de Bagaa Yesu lami wu.

⁸ Ama ningo ba dan a Apisa se gas Pentekos.

⁹ Nak de Nya buli bal tantu ga palti hwa wul a de ama man nget ilgwe ba pali wu wonti.

¹⁰ Kume Timoti tul malkii wu, kamanti ang lop lop nak de ti mago Bagaa Yesu kan ta nitma palti wul nak gwe a nama palti wu.[†]

¹¹ Ba gon gwakan mbulti so, lakanti tantu tas pal tet malanni na tami mbadli, a nama batti palti gwasi suk naa yilkeni jwakan.

¹² A ngem yilka ganen Apolos i'e tas li ban Korinti malkii suk naa yilkeni jon, ama nak ningo ta bo lam lat so, kume ta mbi ang lat wugo ta li.

¹³ Daman na kang gaa, dlalan na ndalti ten ngasti gwakan ten Nya. Daman na ndali mbadli, dlalan ndali.

¹⁴ Palan mas wul ka lamti.

¹⁵ Yilkeni jini, kaa yisi de man boo ga Sitipanus kade majwe dan de man kopti ga Yesu cina ka ban Akaya wu, yek sa bal gaa gwasan tas pali wul man kopti.

¹⁶ A nama ngemti gwakan tak koban gaba ga maju mas na majwe tla bomti ten palti wul suksi wu.

[†] **16:10 16:10** Yen 1Kor 4:17.

¹⁷ A kum tamti tulti ga_kaa Sitipanus suk Potu-natus suk Akaikus, yek a yeni wule kik tuli.

¹⁸ Na_ḡ de sa lakaṇ ten hwol tuk wu mas sukkii, wundaḡ ga majwe mbun de ta mbalaṇ nallaṣi.

Pallaṡ bi ga Bulus

¹⁹ Maṇ kopti jwe ni ka_ atḡ ga_ Asiya wu mas naṃa gaḡet gwakaṇ da. Kaa_ Akila suk Pirisila‡ suk maṇ kopti jwe asa mogaa a daasi ka_wu naṃa gaḡet gwakaṇ da i'e ka_ Bagaa Yesu.

²⁰ Mas yilkeni jinaṇ naṃa gaḡet gwakaṇ. Gaḡe yilkeni na gaḡet mbokti ang ten lamti ka_ zok mbadli na_ḡ gwe mbun de ta maṇ kopti paḡi wu.

²¹ Ami Bulus amik lish gaḡet ge na_ ang gini.

²² Maḡwe lam Bagaa sogo ta_ Bagaa paḡit bi gaa. Tuli, Bagaa!§

²³ Haṇ ta_ alheri ga_ Bagaa Yesu dan sukkii.

²⁴ A lamkii mas jwakaṇ ka_ Almasihu Yesu. Amin.*

‡ **16:19 16:19** Mbeti na_ bi Giris wo yek dePirisikasogo dePirisila

§ **16:22 16:22** Ilgwe sa dlam na_ bi Arameya go yek de Maranataa gaa gwas kaḡe *Tedi Bagaa*. * **16:24 16:24** Ka lishti jon woAminni gibi so.

Geji New Testament Portions

Portions of the New Testament in the Geji language of Nigeria

copyright © 2023 The Seed Company in collaboration with Language Developers and Bible Translators Association

Language: (Geji)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

1d007d04-9717-58d3-914b-11692f80c43e